

Maja Klun – Jože Benčina – Lan Umek

Online költségvetési átláthatósági mutató és annak meghatározó tényezői a szlovén önkormányzatoknál

ÖSSZEFOGLALÓ: A tanulmány az online helyi költségvetési átláthatóságot értékeli (OLBT) az összes szlovén önkormányzat esetében, illetve a különböző tényezők átláthatóságra gyakorolt hatását elemzi. Az önkormányzatok többsége megfelel az előírásoknak. 91 különböző jellemző átlagértékeinek összehasonlítása azt mutatja, hogy azok az önkormányzatok, amelyek nem felelnek meg a szabályozásnak, általában kisebbek, gyengébb az oktatási struktúrájuk, valamint az ott élők társadalmi helyzete alacsonyabb. Számos önkormányzat a jogszabályi követelményekben előírtakat meghaladó költségvetési átláthatóságot biztosít. Ezek kisebb méretűek és kevésbé vagyonosak, mint más, a szabályozásnak megfelelő önkormányzatok. Mindkét jelenséget az ügynök- és a legitimitásemélet alapján magyarázzuk.¹

KULCSSZAVAK: helyi költségvetés, fiskális átláthatóság, Szlovénia

JEL-kód: E6

DOI: https://doi.org/10.35551/PSZ_2019_3_5

A közpénzek elköltésének átláthatósága számottevő érdeklődésre tett szert, és kiterjedt kutatások tárgya lett, amelyek a különböző tényezők átláthatóságra gyakorolt hatását vizsgálják és fordítva. A nagyobb költségvetési átláthatóság célja, hogy lehetővé tegyék a közpénzek hatékonyabb felhasználását és a közpolitika végrehajtását. Az átláthatóság fő célja, hogy a nyilvánosság hozzáférhessen az államháztartáshoz kapcsolódó információkhoz, és így nagyobb lehetősége legyen az állami kiadá-

sokkal és az állami bevételekkel kapcsolatos döntéseket befolyásolni. *Caamano-Alegre et al.* (2013) a következőképpen magyarázták a költségvetési átláthatóságot: „... az állami költségvetés-tervezés, valamint a piaci követelmények, a civil társadalom igényei és a polgárok részvétele közötti kapcsolatot elősegítő eszköz”.

A szakirodalomban számos eltérő megközelítés található a költségvetési átláthatóság mérése kapcsán. Néhány megközelítés kérdőívet használ, míg mások a nyilvánosság számára hozzáférhető információkat követik nyomon. A Nemzetközi Költségvetési Partnerség (*International Budget Partnership* – IBP) egy összetett kérdőívet használ (például IBP, 2013)

Levelezési e-cím: joze.bencina@fu.uni-lj.si

maja.klun@fu.uni-lj.si

lan.umek@fu.uni-lj.si

a nemzeti költségvetési átláthatósági mutató mérésére a világ legtöbb országában. Úgy döntöttünk, hogy kutatásunkban az *Ott et al.* (2014) által meghatározott módszertant alkalmazzuk, amely alapján ellenőriztük minden egyes szlovén önkormányzat weboldalát, hogy nyomon követhessük az online elérhető költségvetési dokumentumokat.

Az átláthatóság mérésére vonatkozó kutatásokon túlmenően fellelhetők az átláthatóságot és az átláthatóság különböző hatásait magyarázó különféle tanulmányok. A magyarázatok általában a megbízó–ügynök-elméleten (Ferejohn, 1986; Barro, 1973), valamint a legitimitáseméleten (Weber, 1978 és Suchman, 1995) alapszanak. *Alesina és Perotti* (1996) felveti a „fiskális illúzió” elméletét is. Mint azt már említettük, más tanulmányok az átláthatóság hatásaira összpontosítottak, különösen a fiskális fegyelemre, a közpénzek elosztásának hatékonyságára, a felelősségvállalásra, a korrupcióra stb. (*Alesina, Perotti, 1996; Hameed, 2005; Wehner, Renzio, 2013*). A nagyobb átláthatóság javítja a fiskális fegyelmet és a közpénzek elosztásának hatékonyságát, valamint csökkenti a korrupciót. A számos pozitív hatás ellenére, amelyeket különböző kutatások során vizsgáltak, *Peisakhin és Pinto* (2010) úgy érvelt, hogy az átláthatóságnak vannak árnyoldalai is, például költségvetési botrányok.

Kutatásunk legalább két ponton kiegészíti a különböző tanulmányokat. Először is: ismertetjük a szlovén helyi költségvetési átláthatóság első mérését. Ezidáig Szlovéniában nem került sor a helyi költségvetés átláthatóságának ilyen átfogó tanulmányozására. Másodszor, a helyi közösségek átláthatósága szintjén a kutatás kiegészíti a meglévő szakirodalmat a magyarázó változók mérése terén.

A kutatás alapvető kérdése az, hogy a költségvetési dokumentumok átláthatóságának eltérő szintjeit mutató önkormányzatok miben különböznek egymástól. Más szóval: az ügynökök milyen ösztönzők vagy külső nyomás

hatására alakítják ki a lehetséges átláthatósági intézkedések bizonyos szintjét. Ebből a ponttól kiindulva két konkrét kérdést fogalmazunk meg.

▶ Mi idézi azt elő, hogy az önkormányzatok nem felelnek meg a szabályozásnak?

▶ Mi idézi azt elő, hogy az önkormányzatok a kutatásunkban megfigyelt legmagasabb szintű költségvetési átláthatóságot valósítják meg?

A kérdések megválaszolásához meghatároztunk egy modellt, amely az önkormányzatok csoportjainak összehasonlítására szolgál. Ezért összehasonlítottuk az átláthatóság biztosítása terén különböző magatartást tanúsító önkormányzatok csoportjait, és tanulmányoztuk a csoportpárok közötti különbségeket. 91 költségvetési, politikai, szociodemográfiai és szociogazdasági mutatót vizsgáltunk. Ezeket a korábbi kutatások alapján választottuk ki, és a már említett magyarázó elméleteket követve továbbiakat is belevettünk a kutatásunkba.

A jelen kutatás kiegészíti más olyan szerzők megállapításait, akik hasonló mutatókat használtak, és elemezték azoknak az átláthatóságra gyakorolt hatását. Ezen túlmenően néhány új kérdést is felvet az átláthatóság biztosítása terén az önkormányzatok magatartását meghatározó tényezők kapcsán.

A cikk felépítése a következő: a szakirodalmi áttekintést tartalmazó fejezetet a módszertan és a kutatás eredményeinek ismertetése követi, a hasonló kutatások megállapításaival történő összehasonlítással egyetemben. A következtetés magában foglalja a megállapítások összefoglalását és a jövőbeli kutatások kihívásait.

A KÖLTSÉGVETÉSI ÁTLÁTHATÓSÁG MÉRÉSEJÉÉK AZ AZT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK

Az átláthatóság egy nagyon tág fogalom. Általában az információk rendelkezésre állásához köthető. *Esteves de Araujo és Tejedó-Romero*

(2016) az „információk elérhetőségét” kínálati oldali átláthatóságként definiálta, szemben a keresleti oldal átláthatóságával, amelyet ezen információknak a különböző érdekeltek általi felhasználhatóságaként határoztak meg. *Heald* (2006) rámutatott, hogy az átláthatóság a jó kormányzást elősegítő tényező. A nyilvánosság számára hozzáférhető információknak időszerűnek, megbízhatónak, közérthetőnek és átfogónak kell lenniük (*Kopits, Craig*, 1998). Az OECD (2001, 7. oldal) azt is hozzáteszi továbbá, hogy a költségvetési átláthatóság „*az összes releváns költségvetési információ maradéktalan, időszerű és rendszeres közétételét*” jelenti. A Nemzetközi Valutaalap (IMF) a fiskális átláthatóságról szóló kézikönyvében (2007) megállapította, hogy a fiskális átláthatóság magában foglalja a fiskális politika szándékait, az állami szektor számadatait és a költségvetési előrejelzéseket. *Jordan et al.* (2017) szintén rámutatott a közérthető beszámolók fontosságára, mivel az éves pénzügyi beszámolók túlságosan átfogóak lehetnek ahhoz, hogy a nagyközönség megértse azokat. *Esteller-More és Polo-Otero* (2012, 1156. oldal) így összegezték a különböző fogalom meghatározásokat: „*a fiskális átláthatóság azzal jár, hogy egy kormány nemcsak a jelenlegi költségvetési tevékenységről nyújt részletes tájékoztatást, hanem jövőbeli előrejelzéseiről és a múltbeli teljesítményéről is... és hogy ennek a tájékoztatásnak könnyen elérhetőnek (például az interneten ingyenesen hozzáférhetőnek) kell lennie*”. Különböző szerzők (*Heeks*, 2005; *Kraemer és King*, 2006; *Alcaide-Muñoz és Rodríguez-Bolívar*, 2015) elismerték az infokommunikációs technológiáknak (ikt-k) a fiskális átláthatóságot javító eszközként való felhasználását.

A költségvetés átláthatóságának megfigyelését nemzeti szinten több intézmény végzi, nevezetesen az OECD munkacsoportja, az Európai Unió és a már említett IBP. A nemzeti költségvetések nyitottságára vonat-

kozó információk rendelkezésre állása alapján számos tanulmány készült a nemzeti költségvetések átláthatóságáról (például *Alesina és Perotti*, 1996; *Alesina et al.*, 1999; *Bastida és Benito*, 2007; *Wehner és Renzio*, 2013). Mivel a költségvetési átláthatóságra nincs egyetlen közös fogalom meghatározás, nem létezik egységes mérési módszertan sem. Ennek ellenére számos javaslat és mérés létezik, amelyek közül néhányat már említettünk. Az OECD (2002) ismerteti a költségvetési átláthatóság jó gyakorlatait, a Nemzetközi Valutaalap (IMF, 2014) bevezette a fiskális átláthatósági kódexet, és az IBP egy kérdőív segítségével (IBP, 2013) méri a nyitott költségvetéseket. Mindezek a javaslatok jó alapot szolgálhatnak a fiskális vagy költségvetési átláthatóság nyitottságának mérésére szolgáló alaptényezők összeállításához. Ez számos különböző mérést és kérdőívet eredményezett, amely a költségvetési átláthatósági mutató kiszámításához vezetett (*Tekeng és Sharaf*, 2015; *Bolívar, Pérez és López-Hernández*, 2013; *Jarmuzek et al.*, 2009; *Bastida és Benito*, 2007).

A helyi költségvetés átláthatóságát mérő tanulmányok kevésbé gyakoriak. *Kroth* (2012) szintén rámutat arra, hogy nem létezik egységes módszertan a helyi fiskális átláthatóság mérésére, mivel azt nehezebb meghatározni, főként azért, mivel ez a helyi feltételek ismeretének beépítését igényli. *Guillamón et al.* (2011) azt is hangsúlyozták, hogy a szubnacionális (nemzeti szint alatti, azaz helyi, regionális) szinten történő mérés összetettebb. 2012-ben az IBP tíz kísérleti tanulmány elemzését végezte el a helyi költségvetések területén. Ez a cikk azt is állítja, hogy nagyon kevés tanulmány foglalkozik a helyi önkormányzatok témakörével. Mindazonáltal az elmúlt évtizedben már felbukkant a szakirodalomban a helyi költségvetési átláthatóság megállapításával kapcsolatos néhány kutatás. *Beales és Thompson* (2010) 134 helyi egységen végzett kutatásokat az egyesült államokbeli Virginiában. 16 kritéri-

um alapján ellenőrizték az információk elérhetőségét az interneten. Más szerzők (Boubeta, Santias és Alegre, 2010; Caamano, Alegre et al., 2011, Caamano, Alegre et al., 2013) egy autonóm spanyolországi közösség (Galícia) önkormányzatainak költségvetési átláthatóságát vizsgálták. *Rodríguez-Bolívar et al.* (2013) spanyol önkormányzatok átláthatóságát vizsgálta. A Nemzetközi Valutaalap (IMF) módszertanát alkalmazták. Az IBP módszertanának segítségével *Kroth* (2012) számos dél-amerikai ország, valamint India, Malajzia, Mongólia és Mali elemzését készítette el. *Lawson és Alvarez* (2013) az IBP módszertanát használták a helyi költségvetés átláthatóságának értékelésére Bali, Indonézia és Tanzánia esetében. *Ma és Wu* (2011) különböző forrásokat használtak ahhoz, hogy 31 kínai tartomány fiskális átláthatóságát meghatározzák. Ott et al. (2014), azt ellenőrizték, hogy a horvátországi helyi közösségek weboldalain rendelkezésre állnak-e költségvetési dokumentumok. A horvátországi tanulmányhoz hasonlóan, mi is a weboldalak áttekintésével hajtottuk végre a helyi költségvetési átláthatóság értékelését. Hasonló módszertant alkalmaztak például a Cseh Köztársaság (Sedmíhradská, 2015) és Románia (Pintea et al., 2013; Pintea, 2014) egyes kiválasztott régiói, valamint az USA egyes kiválasztott városai (Styles és Tennyson, 2007) esetében. Kutatásunkban ugyanazt a módszertant alkalmaztuk, mint Ott et al. (2014). Megvizsgáltuk az összes szlovén önkormányzat honlapját, és ellenőriztük a kiválasztott költségvetési dokumentumok rendelkezésre állását. A módszertant részletesebben a módszertani fejezet ismerteti.

Számos kutató vizsgálta különböző tényezőknek a költségvetési átláthatóságra gyakorolt hatását. A különböző kutatások szerint az átláthatóságot meghatározó tényezők mögött húzódó leggyakoribb elméletek:

- az ügynökelmélet (avagy megbízó–ügynök-elmélet),

- a neoinstitucionalista elmélet,
- a legitimitásemélet, valamint
- a fiskális illúzió elmélete.

Az ügynökelmélet fő alapelve az, hogy az állami vezetők érdekei nem esnek egybe az állampolgárok érdekeivel, és ezért az információk közzétételével elszámoltathatóbbá válnak a döntéseikért (Alt et al., 2001; Jensen és Meckling, 1976; Fama, 1980; Ferejohn, 1986; Barro, 1973). Ügynökként a választott tisztviselőknek az őket megválasztó nép érdekében kellene eljárniuk. Mivel a polgárok nem biztosak a választott tisztviselők cselekedeteiben, információs aszimmetria következik be. A jobb átláthatóság javít az információhiányon, és így az érdekelték tájékozódhatnak az állami vezetők intézkedéseiről. Ez növeli a hatékonyságot és a bizalmat, és így mérsékeli a megbízó–ügynök-problematikát. *Rodríguez-Bolívar et al.* (2013) az ügynökelmélet mellett megemlítette a neoinstitucionalista elméletet is, amely az innovációknak a vezetői számvitel terén történő átvételét magyarázza. A neoinstitucionalista elmélet szerint a külső érdekelték arra ösztönzik a szervezeteket, hogy legitim és társadalmilag elfogadható intézkedéseket hozzanak (Meyer és Rowan, 1977; Scott, 1987; Powel és DiMaggio, 1991). A legitimitásemélet szerint a közhivatalnokok azért akarnak a munkájukkal kapcsolatos információkat nyilvánosságra hozni, hogy előmozdítsák a szervezeti legitimitást, és javítsák a közsféra intézkedéseibe vetett bizalmat. Ezért az átláthatóság javítja a politikai döntések közmegítélését, és legitimebbé teszi azokat (Heald, 2006; De Fine Licht et al., 2011). A megbízó–ügynök-elmélettel összhangban, a fiskális illúzió elmélete is rámutat arra, hogy a választott tisztviselőket nem ösztönzik az átláthatóságra. Alesina és Perotti (1996) kifejtették, hogy a fiskális illúzió elmélete azon a felfogáson alapul, miszerint az állampolgár (adófizető) nem képes értékelni az állami programok teljes költségét. Továbbá a

fiskális illúzió forrásait más empirikus kutatásokban is ismertették (például Oates, 1991; Heyndels és Smolders, 1994). A fiskális átláthatóság felülkerekedik a fiskális illúzió problémáján, mivel az állampolgároknak több információ áll rendelkezésre, és ily módon csökken az alulbecsült költségek és az állami kiadások túlbecsült előnyeinek illúziója.

Az említett elméletekkel összhangban, a különböző kutatások kiterjednek a politikai tényezők (például a hivatalnokok ideológiája, a politikai pártok tényleges száma, koalíciós kormányok és politikai részvételük), a gazdasági tényezők (például egy főre jutó GDP, helyi adósság, kiadások), valamint a szociokulturális tényezők (például népesség mérete, munkanélküliségi ráta) hatásainak értékelésére is (Albalade del Sol, 2013). Ezért nehéz az áttekinthető kutatáson alapuló kutatási eredmények közvetlen összehasonlítása. A felsoroltak ellenére a legtöbb kutatási eredményből leszűrhető néhány olyan hatás, amely a leggyakrabban bizonyult fontosnak. A kutatás eredményei azt mutatják, hogy a lakosok száma pozitív hatással van a költségvetés átláthatóságára (például Styles és Tennyson, 2007; Caamano-Alegre et al., 2011). A magasabb fejlettségi szint vagy a magasabb egy főre jutó jövedelem szintén pozitív hatással van (Giroux és McLelland, 2003). A kutatások nagy része a helyi adósság tekintetében nem tárt fel jelentős hatást (Sedmihradská és Haas, 2013; Caamano-Alegre et al., 2013;² Gerunov, 2016).

A mi kutatásunk abban tér el az egyéb tanulmányoktól, hogy magában foglalja az önkormányzatok magatartásának elemzését is, a jogszabályi követelmények teljesítését jelző mutatót elérő, valamint el nem érő kategóriákba csoportosítva azokat, és értékeli az említett tényezők hatását. A jelen tanulmányban szereplő mutatók három fő kategóriába sorolhatók: gazdasági, demográfiai és társadalmi. E mutatók átlagos értékeit az elért mutató alapján hasonlítjuk össze.

MÓDSZERTAN

Ez a cikk a szlovén helyi költségvetési átláthatósági mutató első értékelésének eredményeit mutatja be. Az Ott et al. (2014) által megvalósított módszertant használtuk. Amint azt már kifejtettük, a weboldalak áttekintését számos más tanulmányban is használták az átláthatóság meghatározására (Kadunc, 2016; Sedmihradská, 2015; Pintea et al., 2013; Styles és Tennyson, 2007). Az IMF, az OECD és az IBP méréseitől abban térünk el, hogy mi azok aktuális állapotában ellenőriztük a dokumentumok rendelkezésre állását, mivel az említett mérések a fiskális átláthatósághoz kapcsolódó számos kérdésben (például világos fiskális fejlesztési stratégia) szakértők körében végzett felméréseket használnak, és nem csak magát a költségvetést. A legtöbb esetben az említett eszköztárak a központi kormányzatok számára készülnek, és egyes részek nem vonatkoznak a helyi költségvetési átláthatóságra. Úgy döntöttünk, hogy az átláthatóságot úgy mérjük, hogy egyes kiválasztott költségvetési dokumentumok a nagyközönség rendelkezésére állnak-e. A mutató meghatározásának fő célja annak ellenőrzése, hogy az önkormányzatok weboldalain milyen költségvetéssel kapcsolatos dokumentumok vannak közzétéve. A mutatót tehát az önkormányzatok weboldalainak áttekintésével határoztuk meg, megállapítva, hogy a költségvetéssel kapcsolatos dokumentumok a nyilvánosság számára hozzáférhetőek-e. A jelen tanulmányban az alábbi dokumentumok közzétételét vizsgáltuk (1. táblázat):

A szabályozás szerint a következő dokumentumok közzététele szükséges: költségvetési javaslat, elfogadott költségvetés és a költségvetésre vonatkozó év végi beszámoló (Államháztartási törvény – JF UPB4, a Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapja, 14/13. szám, 2013. február 15.), ami azt jelenti, hogy legalább az OLBT 1., 2. és 4. (1. táblázat) dokumentumokat közzétevő önkormányzatok fe-

ONLINE HELYI KÖLTSÉGVETÉSI ÁTLÁTHATÓSÁG (OLBT)

Költségvetési javaslat	Egy önkormányzat honlapján szereplő bármely olyan dokumentum, amelynek címében szerepel a költségvetési javaslat vagy tervezet kifejezés, függetlenül attól, hogy ezt önállóan vagy egy ülés során mérlegelendő dokumentáció részeként teszik-e közzé.
Elfogadott költségvetés	Az elfogadott költségvetésről szóló rendelet; csak maga az elfogadott költségvetés egy dokumentum formájában; vagy egy helyi hivatalos lapban vagy helyi újságban közzétett elfogadott költségvetés. A feltétel az, hogy a dokumentum az önkormányzat honlapján legyen közzé téve (például egy hivatalos lap vagy újság részeként). Ha a költségvetést nem fogadták el időben, az ideiglenes finanszírozásról szóló rendelet is figyelembe vehető. Ha az elfogadott költségvetést egy olyan másik weboldalra mutató link formájában teszik közzé, amely például önkormányzatok nyilvános információit hozza nyilvánosságra, akkor úgy tekintendő, hogy a dokumentum nem elérhető az önkormányzat honlapján.
A költségvetés végrehajtásáról szóló évközi beszámoló	Egy dokumentumot akkor tekintünk közzétettnek, ha azt külön vagy az önkormányzati tanácsi ülés dokumentációjának részeként teszik közzé, és a dokumentum címéből egyértelműen kitűnik, hogy az egy évközi beszámoló.
A költségvetés végrehajtásáról szóló év végi beszámoló	Egy dokumentumot akkor tekintünk közzétettnek, ha azt külön vagy az önkormányzati tanácsi ülés dokumentációjának részeként teszik közzé, és a dokumentum címéből egyértelműen kitűnik, hogy az egy év végi beszámoló.
Állampolgároknak szóló költségvetés	Mérlegelni kell, hogy az önkormányzat honlapja tartalmazza-e a költségvetés egyszerűsített magyarázatát, annak jelentését vagy általános magyarázatát.

Forrás: saját szerkesztés

lelnek meg a szabályozásnak. Az átláthatóság minden aspektusa két további dokumentumot foglal magában, a költségvetés végrehajtásáról szóló évközi beszámolót, és az állampolgároknak szóló költségvetést (OLBT 3. és 5. pont, 1. táblázat).

Az önkormányzatok weboldalait a jogszabályban meghatározott feltételek szerint ellenőriztük. A 2015/2016-os mutató meghatározásához a decembertől áprilisig tartó időszakot vizsgáltuk, és ellenőriztük, hogy a 2015-ös évközi beszámolót, a 2016-os költségvetési javaslatot, a 2016-os elfogadott költségvetést, valamint a 2015-ös költségvetési javaslatra vonatkozó zárszámadást közzétették-e. Ugyanakkor ellenőriztük, hogy az állampolgárok-

nak szóló költségvetés szerepel-e a weboldalon. Ezen dokumentumok mindegyikének jelenléte egy pontot ad hozzá a végső mutatóhoz. Ha az összes megnevezett dokumentum közzé van téve az önkormányzat honlapján, az önkormányzat 5-ös mutatót kap. Az átláthatósági mutató kiszámításával a helyi közösségeket az átláthatóság biztosításához való viszonyuk szerint osztályoztuk.

A kutatás második lépésének célja a különböző átláthatósági szintet biztosító helyi közösségek közötti különbségek feltárása volt. Annak meghatározására, hogy az önkormányzatoknak az információ átláthatóságával kapcsolatos magatartását főleg intézményi tényezők befolyásolják-e, illetve a környezeti hatás

bír-e nagyobb jelentőséggel, a tényezőváltozók besorolását mérlegeltük a következő két fő csoportba: intézményi tényezők és környezeti tényezők (Muñoz és Bolívar, 2015).

E megközelítés mentén egy másik hasonló, az információ átláthatóságát ösztönző tényezőkre összpontosító besorolást is mérlegeltünk, amely négy perspektívát vesz figyelembe (Ma és Wu, 2011): a környezeti hatás helyszínén a külső igényt kifejező perspektívát, valamint az intézményi tényezőket (fiskális teljesítmény, erőforrások és kapacitás, stratégiai vezetés) kifejező három perspektívát.

Végül, hogy megőrizzük a némileg jobban makroökonómiai szemléletet alkalmazó többi tanulmány többségével való kompatibilitást, a változók négy osztályát vettük figyelembe (Sol, 2013): a fiskális, az intézményi és politikai, a szociodemográfiai és a gazdasági kontextus változóit, és az adatmodellben megadtuk a szociodemográfiai osztályt. Az adatmodell szerkezetét a 2. táblázat ismerteti.

Az említett elméleteket, valamint a különféle tényezőknek az önkormányzati tisztviselők

magatartására gyakorolt hatására vonatkozó korábbi kutatásokat követve egy 91 változóval rendelkező adatmodellt határoztunk meg (a mellékletben szereplő 5. táblázat), 3 kontrollváltozóval, 15 fiskális feltételt jelző változóval, 10 politikai versenyt jelző változóval, 4 önkormányzati méretet meghatározó változóval, 34 önkormányzati vagyont meghatározó változóval, 18 társadalmi tőkét jelző változóval, valamint 7 környezeti tőkét jelző változóval. Átvettük az előző kutatások alapvető változóit, és kiegészítettük őket a rendelkezésre álló forrásokból származó további változókkal. A főbb változók a következők voltak:

- beruházások, adósság, választási részvétel, a polgármester neve, a népesség mérete, munkanélküliség (Esteves de Araujo és Tejedo-Romero, 2016);
- önkormányzati költségvetési egyenleg, önkormányzati közkidadások, önkormányzati államadósság, politikai pártok tényleges száma, lakosok száma, munkanélküliségi ráta (Caamaño-Alegre, Lago-Peñas, Reyes-Santias, és Santiago-Boubeta, 2013);

2. táblázat

AZ ADATMODELL SZERKEZETE

Adatmodell	Tényezők (Muñoz és Bolívar, 2015)	Nézőpontok (Ma és Wu, 2011)	Változók csoportjai (Sol, 2013)
Intézményi	Intézményi		
Pénzügyi feltétel	Pénzügyi feltétel Kormányzaton belüli átadások	Fiskális teljesítmény	Fiskális változók Intézményi és politikai változók
Politikai verseny	Politikai verseny	Stratégiai vezetés	
Környezeti	Környezeti		
Önkormányzat mérete	Önkormányzat mérete		
Önkormányzati vagyon	Fejlettség Bevételi szintek	Külső igény Erőforrások és kapacitás	Gazdasági környezet Szociodemográfiai
Társadalmi tőke			
Környezeti tőke			

Forrás: saját szerkesztés

- átutalások/teljes bevétel, folyó átutalások/teljes bevétel, tőkeátutalások/teljes bevétel, költségvetési hiány, tartózkodó választók, népesség, 65 év feletti népesség százalékos aránya (Esteller-Moré és Otero, 2012);
- adósság, költségvetési egyensúlyhiány, költségvetési többlet, részvételi arány, nemek megoszlása, népesség, gazdasági tevékenység, munkanélküliség, turizmus, idősök (Sol, 2013);
- az egy főre jutó önkormányzati adósság, az egy főre jutó önkormányzati hiány, az egy főre jutó adóbevétel, az egy főre jutó regionális és központi átutalások, az önkormányzat politikai ereje, a női tagok aránya a városi tanácsban, a polgármester neme, a község népessége, az egy főre jutó jövedelem, az egy főre jutó jövedelem, az önkormányzattól függő jogalanyok száma, részvételi arány a legutóbbi önkormányzati választásokon (Guillamón, Bastida és Benito, 2011).

Ezen a ponton jelentős kihívást jelentett a szlovén önkormányzatok homogenitásának hiánya, amely egy megfelelő kutatási megközelítés kialakítását tette szükségessé. Amint az látható, figyelembe vettük azt a ténytet, hogy a szlovén önkormányzatok között 11 városi önkormányzat található, amelyek nagyságban és fejlettségben szignifikánsan eltérnek a többitől. Ezért a leírt módszertant a szlovén önkormányzatoknak a városi önkormányzatokat nem tartalmazó halmazán alkalmaztuk, míg a városi önkormányzatok halmazán egy rövid, kvalitatív elemzést végeztünk, hogy bepillantást nyerhessünk a problémákba.

Az elméleteket (ügynök-, institucionalista és legitimitásemélet) követve, figyelmünket a különböző magatartást tanúsító helyi közösségek csoportjai közötti különbségekre fordítottuk. Ennek megfelelően az önkormányzatokat két csoportra osztottuk: a szabályozásnak való megfelelésük és az átláthatóság valameny-

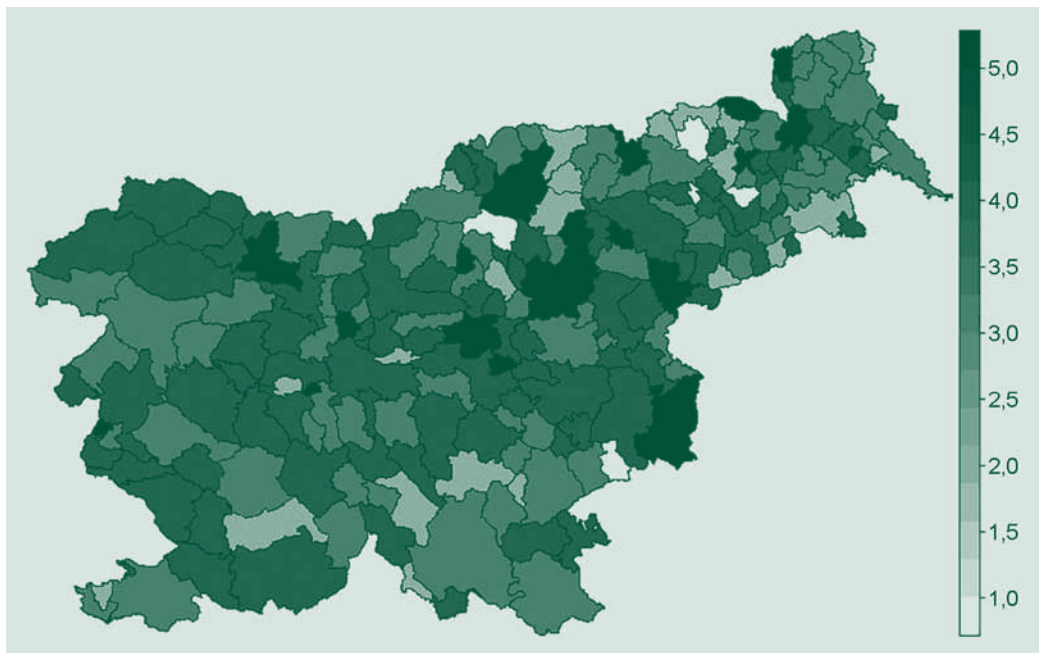
nyi megfigyelt aspektusának teljesítése alapján. Azt feltételeztük, hogy a csoportok közötti különbségek felderítésével észlelhetők lesznek bizonyos (nem kívánatos és kívánatos) magatartástípusok okai.

A csoportok közötti különbségek vizsgálatához t -próbát alkalmaztunk független mintákon. A vizsgált adathalmaz nagy mérete (201 önkormányzat) miatt feltételezhettük a t -próba alkalmazásának megfelelő voltát. A t -próba eredményeinek (az átlagok közötti különbség) a nem paraméteres Mann–Whitney-próba (u -próba) eredményeivel (rangsorok összege) összevetésben való értelmezése még informatívabb volt. A névleges indikátorváltozók – úgy mint a polgármester neme – esetében z -próbát alkalmaztunk az arányok összehasonlítására. Statisztikailag szignifikáns különbségeket határoztunk meg a csoportok között, $\alpha=0,1$ szignifikanciaszint mellett.

KUTATÁSI EREDMÉNYEK

A költségvetési átláthatóság értékelése azt mutatta, hogy az átlagmutató viszonylag alacsony, mivel 3,4-es átlagértéket ért el. Ez részben a helyi költségvetések zárszámadásának elfogadásában előforduló késedelmeknek, valamint annak a ténynek tudható be, hogy sok önkormányzat a költségvetés évközi realizálásáról hírek formájában számol be, amelyeket a polgármester közöl a városi tanáccsal, az ilyen tartalmú dokumentumok azonban nem érhetők el az interneten. Az önkormányzatok a legalacsonyabb mutatót az „állampolgárok-nak szóló költségvetés” tekintetében produkálták, mivel Szlovénia még nem fogadta el az OECD javaslatát. Ez „egy költségvetés a nagyközönség számára”, amelynek célja a költségvetés egyszerűsített magyarázatának előmozdítása. Az egyes önkormányzatok eredményei az 1. ábrán láthatók. Érdekes megjegyezni, hogy egyetlen önkormányzat sem ért el 0-ás mu-

ONLINE HELYI KÖLTSÉGVETÉSI ÁTLÁTHATÓSÁGI (OLBT) MUTATÓ

Forrás: saját szerkesztés

tatót, ami azt jelenti, hogy az önkormányzatok legalább egy költségvetéssel kapcsolatos dokumentumot közzétesznek a weboldalukon.

Amint azt az előző fejezetben említettük, a kutatás második lépése az önkormányzatoknak a költségvetési átláthatóság biztosítása terén eltérő magatartását befolyásoló tényezők elemzése volt. Az alapsokaságot a nem városi szlovén önkormányzatok halmaza adta (201 a 212-ből). Kétféle magatartást elemeztünk, összehasonlítva az önkormányzatok csoportjait az előírások be (nem) tartása és az átláthatóság összes aspektusának teljesítése tekintetében.

A korábbi elemzés eredményei azt mutatták, hogy 41 önkormányzat nem felel meg a költségvetési átláthatóságra vonatkozó szabályozásnak, és 160 önkormányzat teszi közzé a költségvetési dokumentumokat a szabályozásnak megfelelően. A megállapított kritéri-

um alapján a teljes változókalmazból 18 olyan változót választottunk ki, amelyek az önkormányzatok két csoportja közötti különbséget mutatják, összhangban azzal a feltételezéssel, miszerint a *t*-próba szignifikanciaszintje $p \leq 0,1$ (lásd 3. táblázat). Szinte mindegyikük környezeti tényező volt, melyek három kategóriát alkotnak:

- az önkormányzat mérete (5 változó),
- társadalmi tőke (4 változó) és
- önkormányzati vagyon (7 változó).

A különbségek statisztikai jelentőségének bizonyos szintjét kifejező két fennmaradó változó politikai jellegű volt, de mindkettő a község népességétől függött (választott tisztviselők száma, jelöltek száma).

A bizonyítékok alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy a szociodemográfiai és a gazdasági összefüggéseket lefedő környezeti ténye-

A VÁLTOZÓK SZÁMTANI ÁTLAGAINAK KÜLÖNBSÉGEI AZ ÖNKORMÁNYZATOK EGYES CSOPORTJAI ESETÉBEN – JOGSZABÁLYI MEGFELELŐSÉG (NEM/IGEN)

Változó	p-érték	Különbség	Besorolás	
Magas képzettséget igénylő szakmával rendelkező alkalmazottak százalékos aránya	0,017	-0,02	Környezeti	Társadalmi tőke
Életkor-függőségi mutató	0,035	-1,62	Környezeti	Társadalmi tőke
Oktatási mutató	0,062	-4,01	Környezeti	Társadalmi tőke
Magasan képzett emberek százalékos aránya	0,069	-0,78	Környezeti	Társadalmi tőke
Szociális támogatásban részesülők (1.000 lakosonként)	0,025	0,54	Környezeti	Önkormányzati vagyon
Korai elhalálozás	0,043	1,05	Környezeti	Önkormányzati vagyon
Bűncselekménnyel vádoltak százalékos aránya	0,054	0,00	Környezeti	Önkormányzati vagyon
Összegyűjtött hulladék kg/fő-ben kifejezve	0,070	-25,18	Környezeti	Önkormányzati vagyon
10 m ² -nél kisebb élettérrel rendelkező lakosok százalékos aránya	0,077	2,09	Környezeti	Önkormányzati vagyon
Nem megfelelő otthonok százalékos aránya	0,084	6,04	Környezeti	Önkormányzati vagyon
Az 1000 lakosra jutó vállalatok száma	0,099	-4,42	Környezeti	Önkormányzati vagyon
Kiadások	0,004	-2 762 141,00	Intézményi	Pénzügyi feltétel
Bevételek	0,005	-2 725 336,00	Intézményi	Pénzügyi feltétel
Alkalmazásban	0,018	-763,85	Környezeti	Önkormányzati vagyon
Népesség	0,019	-1 913,23	Környezeti	Önkormányzat mérete
Terület	0,082	-26,36	Környezeti	Önkormányzat mérete
Megválasztottak száma	0,055	-1,95	Intézményi	Politikai verseny
Az önkormányzati képviselőtestületi jelöltek száma	0,107	-20,78	Intézményi	Politikai verseny

Forrás: saját szerkesztés

zók az előírások betartásának mozgatórugói. Minden különbség az önkormányzatok azon csoportjának kedvez, amelyek a legkevésbé felelnek meg a szabályozásnak. Így képet nyerhetünk a szabályozás előírásainak nem megfelelő önkormányzatok jellemzőiről. Azok az önkormányzatok, amelyek nem biztosítják a költ-

ségvetési átláthatóságot a szabályozással összhangban, kisebb méretűek. Más kutatások is megállapították az önkormányzatok méretének és a kiadásaik volumenének hasonló hatását (Caamano-Alegre et al. 2011; Serrano-Cinca et al. 2008; Styles és Tennyson 2007; Hemeed, 2005). Továbbá ezekben a községekben rosz-

szabb a munkavállalók és a lakosság oktatási struktúrája. Más kutatások is megállapították a lakosság oktatási struktúrájának hasonló hatását (Perez et al., 2008; Gandia és Archidona, 2007; Serrano-Cinca et al., 2008). Végezetül az önkormányzat kevésbé vagyonos voltát

- az 1000 lakosra jutó szociális támogatásban részesülők száma,
- a korai halálozás ($p \leq 0,05$ statisztikai szignifikanciaszintnél),
- a bűncselekménnyel vádoltak százalékos aránya,
- az összegyűjtött hulladék mennyisége,
- a 10 m²-nél kisebb lélettérrel rendelkező lakosok százalékos aránya,
- a nem megfelelő otthonok százalékos aránya, továbbá
- az 1000 lakosra jutó vállalatok száma ($p \leq 0,11$ statisztikai szignifikanciaszintnél) fejezi ki.

A fejlődésben való elmaradottság átláthatóságra gyakorolt hasonló hatását közvetett módon a *Bastida és Benito (2007)*; *Laswad et al. (2005)*; valamint *Piotrowski és Van Ryzin (2007)* által végzett kutatások is kimutatták.

Emellett egy rövid korrelációs elemzés azt mutatta, hogy az önkormányzatok (népesség) mérete a legtöbb említett változóval korrelál (magas képzettséget igénylő szakmával rendelkező alkalmazottak százalékos aránya, korai halálozás, a bűncselekménnyel vádoltak százalékos aránya, oktatási mutató, magasán képzett emberek százalékos aránya, az egy főre jutó hulladék mennyisége, a 10 m²-nél kisebb lélettérrel rendelkező lakosok százalékos aránya, valamint az 1000 lakosra jutó vállalatok száma). Ezen túlmenően, figyelembe véve a népességgel nem korreláló három változót (az 1000 lakosra jutó szociális támogatásban részesülők száma, életkorfüggőség és a nem megfelelő otthonnal rendelkezők százalékos aránya), a következő megállapításra jutottunk. Az önkormányzatok azon csoportja, amely nem volt képes a költségvetési átlátha-

tóságnak a szabályozás által megkövetelt szintjét biztosítani, kisebb önkormányzatokból áll, amelyeknek alacsonyabb a társadalmi tőkéje és a gazdasági ereje, valamint kedvezőtlenebb a szociogazdasági helyzete.

A második összehasonlítás azokkal az önkormányzatokkal foglalkozott, amelyek biztosítják az előírt költségvetési dokumentumok közzétételét – optimális magatartásmoddal rendelkező önkormányzatok –, amelyek közzéteszik az összes vizsgált dokumentumot, és azokkal az önkormányzatokkal, amelyek nem teszik közzé egy vagy mindkét további dokumentumot (1. táblázat 3. pontja – A költségvetés végrehajtásáról szóló évközi beszámoló vagy 5. pontja – Állampolgároknak szóló költségvetés). Ugyanezen küszöbérték $\leq 0,1$ (lásd 4. táblázat) használatával kinyertünk négy intézményi és nyolc környezeti tényezőt. Két intézményi tényező tartozott a politikai verseny kategóriájába, míg két másik a pénzügyi feltétel kategóriájába. A környezeti tényezők a kategóriák némileg színesebb halmazát ölelik fel, amelyek közül négy változó jelzi az önkormányzati vagyont, két változó az önkormányzat méretét, és egyetlen változó tartozik a másik két kategóriához (környezeti tőke és társadalmi tőke). Az eredmények a többi tanulmányéhoz hasonló változókra mutatnak. Mivel a teljes költségvetési átláthatóságot biztosító helyi önkormányzatoknak férfi polgármestere volt, a polgármestert nem cserélték le a legutóbbi választásokon, az összkiadásban nagyobb arányt képviseltek a munkabérek és az anyagköltségek, és alacsonyabbak voltak az egy főre jutó kiadások (például Esteves de Araujo és Tejedero-Romero, 2016; Alesina, Troiano és Cassidy, 2015; Lee, Moretti és Butler, 2004; Ferreira és Gyourko, 2009 és 2014). Az önkormányzati vagyont jelző tényezőknél a környezeti tényezőknek alacsonyabb volt az értéke (alkalmazottankénti bruttó hozzáadott érték, átlag nettó munkabér, helyi gazdaságba történő beruházás), a kis lakóterüle-

A VÁLTOZÓK SZÁMTANI ÁTLAGAINAK KÜLÖNBSÉGEI AZ ÖNKORMÁNYZATOK EGYES CSOPORTJAI ESETÉBEN – VALAMENNYI KÖZZÉTETT DOKUMENTUM (NEM/IGEN)

Változó	p-érték	Különbség	Besorolás	
Munkanélküliség változása	0,108	0,846	Környezeti	Önkormányzati vagyon
Natura 2000 környezetvédelmi területek százalékos aránya	0,005	15,740	Környezeti	Környezeti tőke
Korösszetétel változása	0,017	-0,028	Környezeti	Társadalmi tőke
Munkavállalónkénti bruttó hozzáadott érték	0,002	4 009,000	Környezeti	Önkormányzati vagyon
Átlagos nettó munkabér	0,037	36,650	Környezeti	Önkormányzati vagyon
Helyi gazdaságba történő beruházás	0,063	455,070	Környezeti	Önkormányzati vagyon
Átlagos bruttó munkabér	0,069	57,150	Környezeti	Önkormányzati vagyon
10 m ² -nél kisebb lélettérrel rendelkező lakosok százalékos aránya	0,069	1,760	Környezeti	Önkormányzati vagyon
Sűrűség	0,008	-49,920	Környezeti	Önkormányzat mérete
Terület	0,046	41,320	Környezeti	Önkormányzat mérete
A munkabérek és anyagköltségek részesedése az összes kiadásból	0,055	-1,590	Intézményi	Pénzügyi feltétel
nettó folyó kiadások/fő	0,109	36,180	Intézményi	Pénzügyi feltétel
Polgármester neve	0,000	0,094	Intézményi	Politikai verseny
Polgármester leváltása	0,032	0,190	Intézményi	Politikai verseny

Forrás: saját szerkesztés

ten élők százalékos arányának kivételével. Az e csoportba tartozó községek kisebb területűek és sűrűbben lakottak. Ezen túlmenően kisebb arányban található itt Natura 2000 területek, és rosszabb a korstruktúra változásának irányvonala. Azt vártuk, hogy a csoportok közötti különbségek elemzése az elméleti kiindulópontokkal összhangban lévő eredményeket produkál, csakúgy mint az előző összehasonlítás esetében. Azonban, éppen ellenkezőleg, azt fedeztük fel, hogy a teljes költségvetési átláthatóságot biztosító önkormányzatok nem tapasztalták az elméletileg várt ösztönzőket.

A megállapított tények a 11 városi önkormányzatra is vonatkoznak, amelyek közül 2 nem teljesíti az átláthatóságra vonatkozó jogi követelményeket, és 9 felel meg a jogszabályoknak, vagyis tesz közzé egy további, évközi beszámolót. Ezek közül 2 biztosítja a teljes körű költségvetési átláthatósági tényezők teljes körét. Mindkét tárgyalt jelenség hasonló módon fejeződik ki a városi önkormányzatok esetében, mint a nem városi önkormányzatok halmazában. Mindkét olyan önkormányzat, amely nem biztosítja az előírt dokumentumok közzétételét, Szlovénia észak-keleti részén található, és

mindkettőt nehéz gazdasági és társadalmi helyzet jellemzi. A dokumentumok teljes halmazát közzétevő önkormányzatok kisebb méretűek és gazdaságilag gyengébbek, csakúgy mint a nem városi önkormányzatok esetében.

KÖVETKEZTETÉS

Amint azt már említettük, elemeztük az önkormányzati csoportok két párja közötti különbségeket a fiskális átláthatóság intézményi (pénzügyi helyzet, kormányközi támogatások és politikai verseny), valamint környezeti tényezői (önkormányzat mérete, jövedelmi szintje és vagyona) tekintetében. Az ügynök- és legitimitásemélettel összhangban azt vártuk, hogy az egyes kategóriákban legalább néhány változó esetében különbségeket fogunk találni. Több más kutatóhoz hasonlóan azonban nem tudtuk igazolni az összes elméleti várakozást. Ezen kívül a teljes költségvetési átláthatóságot biztosító önkormányzatoknál az eredmények épp ellentétesek voltak a várakozásokkal.

A szabályozásnak megfelelő, illetve meg nem felelő önkormányzatok összehasonlításából származó bizonyíték arra mutatott rá, hogy az intézményi tényezőknek nincs befolyása a költségvetés átláthatóságára. Így arra a következtetésre jutottunk, hogy ebben az esetben az ügynökelmélet nem alkalmazható. Mindezek ellenére a legitimitáseméletet alkalmazni tudtuk, azzal érvelve, hogy a nagyobb és fejlettebb önkormányzatok hivatalnokai hajlamosak teljesíteni az érdekeltek elvárásait. Továbbá, az előírásokat nem teljesítő önkormányzatok valószínűleg túl kevés erőforrással rendelkeznek, vagy más kihívások miatt kevésbé koncentrálnak a fiskális információk közzétételére.

A teljes költségvetési átláthatóságot biztosító önkormányzatok és az előírásokat kielégítő más önkormányzatok összehasonlítása éppen ellentétes eredményeket hozott (lásd 4. táblázat). Mind az intézményi, mind a környezeti változók (kivéve a kis lakóterülettel rendelkező lakosok százalékos arányát) a várttal ellentétes értékeket eredményeztek. A szakirodalmi kutatásunk során nem találtunk ehhez hasonló bizonyítékot, a jelenség azonban valamilyen módon magyarázható az ügynök- és a legitimitásemélettel. Nevezetesen feltettük azt a kérdést, hogy „milyen tényezők készítették az önkormányzatot a költségvetési információk önkéntes nyilvánosságra hozatalára”. Ez azt jelentette, hogy a kevésbé vagyonos önkormányzatoknál dolgozó ügynökök extra erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy az információt jobban láthatóvá tegyék a megbízó számára. Az átláthatóság növeli a bizalom mértékét és a politikai szereplőkbe vetett közbizalmat (Laswad et al., 2005). Emellett a kormányzati döntéshozatal és a tevékenységek fokozott átláthatósága fokozza a demokráciának és az állampolgárok bevonásának valószínűségét (Esteves de Araujo és Tejed-Romero, 2016), amely elősegítheti az önkormányzatok fejlődését. Ezen túlmenően, mivel az információk közzététele az egyik módja annak, hogy cselekedeteiket legitimizálják az érdekeltek szemében (Archel et al., 2009), a kevésbé sikeres önkormányzatok hivatalnokai hajlamosak elnyerni, visszanyerni az állampolgárok bizalmát és megváltoztatni a szervezetekről alkotott elképzelését.

Mivel ezek az önkormányzatok átfogó tájékoztatást nyújtanak az állampolgárok számára, ezt a jelenséget az „állampolgárokra való összpontosításnak” is nevezhetjük. Ez egy további szempont, amelyet a jelen esetben nem vizsgálunk.

MELLÉKLET

5. táblázat

AZ ELEMZÉSHEZ FELHASZNÁLT 91 VÁLTOZÓ, AZOK MÉRTÉKEGYSÉGÉVEL ÉS A FORRÁSSAL EGYÜTT, AMELYBŐL SZÁRMAZNAK

Változó	Mértékegység	Osztály	Forrás
Régi önkormányzat	Indikátorváltozó (dummy változó): 1 – 1991-ben hozták létre, 0 – 1991 után hozták létre	CV	SORS
Kohéziós politikában érdekelt régió	Kohéziós politikában érdekelt régió: 1 – Kelet-Szlovénia, 2 – Nyugat-Szlovénia	CV	SORS
Statisztikai régió	Szlovénia 12 statisztikai régiójának egyike	CV	SORS
2015. évi bevételek	EUR	FC	MF
2015. évi kiadások	EUR	FC	MF
2015. évi hiány/többlet	EUR	FC	MF
A munkabérek és anyagköltségek részesedése az összes kiadásból	Százalék	FC	MF
A kormányzati támogatás részesedése a városok költségvetésében	Százalék	FC	MF
Költségvetési és hatékonysági mutató – a változókból származó összesített mutató magyarázó jegyzettel	Mutató	FC	GS
Megszerzett uniós források	EUR	FC	GS
Nem átruházható és tartós bevételek növekedése	Százalék	FC	GS
Eladósodottság	EUR	FC	GS
Adósság növekedése	EUR	FC	GS
Nettó folyó kiadások (tényl.)	EUR	FC	GS
A közigazgatási kiadások növekedése (tényl.)	százalék	FC	GS
Beruházások (tényl.)	EUR	FC	GS
Az önkormányzatok pénzügyi függetlensége	Mutató	FC	GS
Öneltartási mutató – a változókból származó összesített mutató magyarázó jegyzettel	Mutató	FC	GS
Környezeti mutató – a változókból származó összesített mutató magyarázó jegyzettel	Mutató	EC	GS
Polgármester leváltása a legutóbbi választások során	Indikátorváltozó (dummy változó): 1 – új polgármester, 0 – régi polgármester	PC	SEC
Az önkormányzati képviselőtestületi jelöltek száma	Szám	PC	SEC
Megválasztottak száma	Szám	PC	SEC

Változó	Mértékegység	Osztály	Forrás
Megválasztott jelöltek aránya	Százalék	PC	SEC
A helyi törvényhozó testületben magukat képviseltető politikai pártok száma	Szám	PC	SEC
Polgármester neme	Bináris változó: 1 – férfi, 2 – nő	PC	SEC
A polgármester politikai pártja	Bináris változó: 0 – helyi párt, 1 – Nemzeti párt	PC	SEC
Mandátum	Szám	PC	SEC
A megválasztott polgármesterre szavazók %-a	Százalék	PC	SEC
Polgármester fizetése	EUR	PC	MF
Terület	Km ²	MS	SORS
Népesség	Szám	MS	SORS
Sűrűség	Fő/km ²	MS	SORS
Települések száma	Szám	MS	SORS
Átlagjövedelem/fő	EUR	MW	SORS
Alkalmazásban	Szám	MW	SORS
Munkanélküliségi ráta	Százalék	MW	SORS
Átlagos bruttó munkabér	EUR	MW	SORS
Önkormányzatok közötti nettó migráció	Mutató	MW	SORS
Nettó migráció	1000 lakosra vetítve	MW	GS
Gazdasági mutató – a változókból származó összesített mutató magyarázó jegyzettel	Mutató	MW	GS
Kisüzemi gazdaság előmozdítása	EUR	MW	GS
Hozzáadott érték	EUR/lakos	MW	GS
Gazdaságba történő bruttó beruházás	EUR/lakos	MW	GS
Vállalatok száma	1000 lakosra vetített szám	MW	GS
Vállalatok számának változása	1000 lakosra vetített szám	MW	GS
Új üzleti vállalkozások	1000 lakosra vetített szám	MW	GS
Bevételnövekedés	Százalék	MW	GS
Munkaerőpiaci mutató – a változókból származó összesített mutató magyarázó jegyzettel	Mutató	MW	GS
Aktív foglalkoztatáspolitikára szánt források (lm)	EUR/lakos	MW	GS
Foglalkoztatottak aránya	Százalék	MW	GS
Munkahelyek száma a községben	1000 lakosra vetítve	MW	GS
Foglalkoztatási struktúra – felsőfokú iskolai végzettséget igénylő munkahelyek százalékos aránya	Százalék	MW	GS

Változó	Mértékegység	Osztály	Forrás
Munkahelyek számának változása	Százalék	MW	GS
A munkanélküliségben bekövetkezett mozgás	Százalék	MW	GS
Életszínvonal mutató – a változókból származó összesített mutató magyarázó jegyzettel	Mutató	MW	GS
Kultúrára fordított költségvetési kiadások	EUR/lakos	MW	GS
Sportra fordított költségvetési kiadások	EUR/lakos	MW	GS
Nettó munkabérek	EUR	MW	GS
Átlagos bruttó bevételek	EUR	MW	GS
A 10 m ² -nél kisebb lakóterületen élő népesség aránya	1000 lakosra vetítve	MW	GS
Szociális támogatásban részesülők	1000 lakosra vetítve	MW	GS
Olyan lakott otthonok aránya, amelyek nincsenek ellátva az alapvetőnek számító közművek mindegyikével	1000 lakosra vetítve	MW	GS
Korai elhalálozás	1000 lakosra vetítve	MW	GS
Az átlagos bruttó kereset változása	Százalék	MW	GS
A szennyvízhálózatra újonnan történt rácsatlakozások	1000 lakosra vetítve	MW	GS
Társadalmi kohézió és politikai kultúra mutató – a változókból származó összesített mutató magyarázó jegyzettel	Mutató	MW	GS
Nemzetközi együttműködésre fordított költségvetési kiadások	EUR/lakos	MW	GS
Magasan képzett emberek százalékos aránya	Százalék	SC	SORS
65 évnél idősebbek százalékos aránya	Százalék	SC	SORS
Bűncselekménnyel vádoltak százalékos aránya	Százalék	SC	SORS
Részvételi arány a legutóbbi választásokkor	Százalék	SC	SEC
Demográfiai mutató	Mutató	SC	GS
Előregedési mutató – a változókból származó összesített mutató magyarázó jegyzettel	Mutató	SC	GS
Életkor-függőségi együttható	Arány	SC	GS
Lakosok számának változása	Százalék	SC	GS
A korszerkezet változása	Százalék	SC	GS
Oktatási mutató – a változókból származó összesített mutató magyarázó jegyzettel	Mutató	SC	GS
Önkormányzati támogatások	EUR-ban, 1000 lakosra vetítve	SC	GS

Változó	Mértékegység	Osztály	Forrás
Oktatási struktúra – magasan képzett emberek százalékos aránya	Százalék	SC	GS
Diplomások aránya	1000 lakosra vetítve	SC	GS
Új doktori vagy mesterfokozatú diplomások száma	1000 lakosra vetítve	SC	GS
Az oktatási szerkezet változása	Százalékpont	SC	GS
Részvétel	Százalék	SC	GS
Elítélt bűnözők	1000 lakosra vetítve	SC	GS
A tartósan munkanélküli lakosság aránya	Százalék	SC	GS
Környezeti kiadások	EUR/lakos	EC	GS
A hatékony energiafelhasználás népszerűsítésére fordított kiadások	EUR/lakos	EC	GS
Selejt	kg/lakos	EC	GS
Natura 2000	Százalék	EC	GS
Hulladékmennyiség növekedése	Százalék	EC	GS
Végső mutató	Mutató	EC	GS

Megjegyzések: Osztály: CV: kontrollváltozó, FC: gazdasági feltétel, PC: politikai verseny, MS: önkormányzat mérete, MW: önkormányzati vagyon, SC: társadalmi tőke, EC: környezeti tőke.

Források: SORS: a Szlovén Köztársaság Statisztikai Hivatala, MF: Pénzügyminisztérium, SEC: Állami Választási Bizottság, GS: Golden Stone

JEGYZETEK

- ¹ A jelen munkát a Horvát Tudományos Alap támogatta az IP-2014-09-3008 számú projekt keretében, valamint a Szlovén Kutatási Ügynökség az ID P5-0093 számú projekt keretében.
- ² Azt állapították meg, hogy az adósság pozitív hatással volt az első részleges átláthatósági mutatójukra.

IRODALOM

ALBALATE DEL Sol (2013). The institutional, economic and social determinants of local government transparency. [A helyi önkormányzatok átláthatóságát meghatározó intézményi, gazdasági és társadalmi tényezők.] *Journal of Economic Policy Reform*, 16 (1), pp. 90-107, <https://doi.org/10.1080/17487870.2012.759422>

ALCAIDE-MUÑOZ, L., RODRÍGUEZ-BOLÍVAR, M. P. (2015). Determining Factors of Transparency and Accountability in Local Governments: A Meta-Analytic Study. [Az átláthatóság és elszámoltathatóság meghatározó tényezői a helyi önkormányzatoknál: egy metaanalitikai tanulmány.] *Lex Localis*, 13(2), pp. 129-160, [https://doi.org/10.4335/13.2.129-160\(2015\)](https://doi.org/10.4335/13.2.129-160(2015))

- ALESINA, A., PEROTTI, R. (1996). Fiscal Discipline and the Budget Process. [Fiskális fegyelem és a költségvetési folyamat.] *The American Economic Review*, 86(2), pp. 401-407
- ALESINA, A., HAUSMANN, R., HOMMESC, R., STEINB, E. (1999). Budget institutions and fiscal performance in Latin America. [Költségvetési intézmények és fiskális teljesítmény Latin-Amerikában.] *Journal of Development Economics*, 59(2), pp. 253-273, [https://doi.org/10.1016/S0304-3878\(99\)00012-7](https://doi.org/10.1016/S0304-3878(99)00012-7)
- ALESINA, A. F., TROIANO, U., CASSIDY, T. (2015). *Old and Young Politicians* [Idős és fiatal politikusok] (w20977 sz.). Nemzeti Gazdaságkutató Iroda (National Bureau of Economic Research), <https://doi.org/10.3386/w20977>
- ALT, J. E., LASSEN, D. D., SKILLING, D. (2002). Fiscal transparency, gubernatorial popularity, and the scale of government: evidence from the states. [Fiskális átláthatóság, kormányzói népszerűség és a kormányzás mértéke: az államokból származó bizonyítékok.] A Gazdaságpolitikai Kutatási Egység (EPRU) 2001-2016 munkadokumentuma, Koppenhágai Egyetem, <https://doi.org/10.1177/153244000200200302>
- ALT, J. E., LASSEN, D. D., ROSE, S. (2006). The Causes of Fiscal Transparency: Evidence from the American States. [A fiskális átláthatóság okai: az amerikai államokból származó bizonyítékok.] A Gazdaságpolitikai Kutatási Egység (EPRU) munkadokumentum sorozata, 06-02., http://www.econ.ku.dk/eprn_epru/Workings_Papers/wp-06-02.pdf
- ALT, J. E., LOWRY, R. C. (2010). Transparency and Accountability: Empirical Results for Us States. [Átláthatóság és elszámoltathatóság: az USA államainak empirikus eredményei.] *Journal of Theoretical Politics*, 22(4), pp. 379-406, <https://doi.org/10.1177/0951629810375641>
- ARCHEL, P., HUSILLOS, J., LARRINAGA, C., SPENCE, C. (2009). Social disclosure, legitimacy theory and the role of the state. [Társadalmi információk közzététele, legitimitásemélet és az állam szerepe.] *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 22(8), pp. 1284-1307, <https://doi.org/10.1108/09513570910999319>
- BARRO, R. (1973). The Control of Politicians. An Economic Model. [A politikusok feletti ellenőrzés. Egy közgazdaságtani modell.] *Public Choice*, 14., pp. 19-42, <https://doi.org/10.1007/bf01718440>
- BASTIDA, F., BENITO, B. (2007). Central Government Budget Practices and Transparency: An International Comparison. [Központi kormányzati költségvetési gyakorlatok és átláthatóság: nemzetközi összehasonlítás.] *Public Administration*, 85(3), pp. 667-716, <https://doi.org/10.1111/j.1467-9299.2007.00664.x>
- BEALES, J., THOMPSON, M.W. (2010). Government transparency in Virginia: How localities compare. [Kormányzati átláthatóság Virginiában: Miben hasonlítanak a települések.] The Thomas Jefferson Institute for Public Policy (Thomas Jefferson Közpolitikai Intézet), http://www.thomasjeffersoninst.org/pdf/articles/Govt_Transparency_LocalGov.pdf
- BOLÍVAR, M. P. R., PÉREZ, M. DEL C. C., LÓPEZ-HERNÁNDEZ, A. M. (2013). Online Budget Transparency in OECD Member Countries and Administrative Culture. [Online költségvetési átláthatóság az OECD-tagországokban és a közigazgatási kultúra.] *Administration & Society*, 95399713509238, <http://doi.org/10.1177/0095399713509238>
- BOLÍVAR, M. P. R., MUÑOZ, L. A., HERNÁNDEZ, A. M. L. (2013). Determinants of Financial Transparency in Government. [A pénzügyi átláthatóságot meghatározó tényezők a kormányzatban.] *International Public Management Journal*, 16(4), pp. 557-602, <https://doi.org/10.1080/10967494.2013.849169>

- BOUBETA, A. S., SANTIAS, F. R., ALEGRE, J. C. (2010). Budget Transparency in Local Government: Empirical Analysis on a Sample of 33 Galician Municipalities. [Költségvetési átláthatóság a helyi önkormányzatokban: 33 galíciai községből álló mintán végzett empirikus elemzése.], <http://www.um.es/dp-hacienda/eep2010/comunicaciones/eep2010-65.pdf>, <https://doi.org/10.1080/03003930.2012.693075>
- CAAMAÑO-ALEGRE, J. et al. (2011). Budget Transparency in Local Governments: An Empirical Analysis. [Költségvetési átláthatóság a helyi önkormányzatokban: egy empirikus elemzés.] Atlanta: Georgia State University – Andres Young School of Policy Studies (Georgiai Állami Egyetem – Andres Young Politikatudományi Iskola), <https://doi.org/10.2139/ssrn.1768091>
- CAAMAÑO-ALEGRE, J., LAGO-PEÑAS, S., REYES-SANTIAS, F., SANTIAGO-BOUBETA, A. (2013). Budget Transparency in Local Governments: An Empirical Analysis. *Local Government Studies*. [Költségvetési átláthatóság a helyi önkormányzatokban: egy empirikus elemzés.] *Local Government Studies*, 39(2), pp. 182-207, <https://doi.org/10.1080/03003930.2012.693075>
- ESTELLER-MORÉ, A., OTERO, J. P. (2012). Fiscal transparency: (why) does your local government respond? [Fiskális átláthatóság: (miért) reagál az Önök helyi önkormányzata?] *Public Management Review*. 14(8), <https://doi.org/10.1080/14719037.2012.657839>
- ESTEVEZ DE ARAUJO, J. F. F., TEJEDO-ROMERO, F. (2016). Local government transparency index: determinants of municipalities' rankings. [Helyi önkormányzati átláthatósági mutató: az önkormányzatok rangsorolását meghatározó tényezők.] *International Journal of Public Sector Management*. 29(4), pp. 327-347, <https://doi.org/10.1108/ijpsm-11-2015-0199>
- FAMA, E. F. (1980). Agency Problems and the Theory of the Firm. [Ügynöki problémák és a vállalat elmélete.] *Journal of Political Economy*, 88(2), pp. 288-307, <https://doi.org/10.1086/260866>
- FEREJOHN, J. (1986). Incumbent Performance and Electoral Control. [Hivatalnok teljesítmény és választói ellenőrzés.] *Public Choice*, 50, pp. 5-25, <https://doi.org/10.1007/bf00124924>
- FEREJOHN, J. (1999). Accountability and Authority: Toward a Theory of Political Accountability. [Elszámoltathatóság és fennhatóság: a politikai elszámoltathatóság elmélete felé.] In A. Przeworski, S. C. Stokes – B. Manin (szerk.), *Democracy, Accountability, and Representation*. [Demokrácia, elszámoltathatóság és képviselet.] *Cambridge University Press*, pp. 131-153, <https://doi.org/10.1017/CBO9781139175104.005>
- FERREIRA, F., GYOURKO, J. (2009). Do Political Parties Matter? Evidence from US Cities. [Számítanak a politikai pártok? Amerikai városokból származó bizonyítékok.] *The Quarterly Journal of Economics*, 124(1), pp. 399-422, <https://doi.org/10.3386/w13535>
- FERREIRA, F., GYOURKO, J. (2014). Does gender matter for political leadership? The case of US mayors. [Számít a nem a politikai vezetésben? Amerikai polgármesterek esete.] *Journal of Public Economics*, 112., pp. 24-39, <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2014.01.006>
- DE FINE LICHT, J., NAURIN, D., ESAIASSON, P., GILLJAM, M. (2011). Does transparency generate legitimacy? An experimental study of procedure acceptance of open and closed-door decision-making, working paper, The Quality of Government Institute, University of Gothenburg, Gothenburg. [Az átláthatóság legitimitást teremt? A nyitott és zárt ajtók mögött zajló döntéshozatal folyamatának elfogadottságát vizsgáló kísérleti tanulmány, munkado-

kumentum, a Göteborgi Egyetem Kormányzási Minőségi Intézete, Göteborg.]

FOX, R. L., SCHUHMAN, R. A. (1999). Gender and Local Government: A Comparison of Women and Men City Managers. [Nem és önkormányzat viszonya: a férfi és női városvezetők összehasonlítása.] *Public Administration Review*, 59(3), pp. 231-242, <https://doi.org/10.2307/3109951>

FUNG, A. (2013). Infotopia. *Politics & Society*. [Infotópia. Politika és társadalom.] 41(2), pp. 183-212, <https://doi.org/10.1177/0032329213483107>

GANDIA, J. L., ARCHIDONA, M. C. (2007). Determinants of web site information by Spanish city councils. [A spanyolországi városi tanácsok által közzétett webes információkat meghatározó tényezők.] *Online Information Review*, 32(1), pp. 36-57

GANDÍA, J. L., ARCHIDONA, M. C. (2008). Determinants of web site information by Spanish city councils. [A spanyolországi városi tanácsok által közzétett webes információkat meghatározó tényezők.] *Online Information Review*, 32(1), pp. 35-57, <https://doi.org/10.1108/14684520810865976>

GARCÍA, A. C., GARCÍA-GARCÍA, J. (2010). Determinants of Online Reporting of Accounting Information by Spanish Local Government Authorities. [A számviteli információk spanyol helyi önkormányzati hatóságok általi online jelentését meghatározó tényezők.] *Local Government Studies*, 36(5), pp. 679-695, <https://doi.org/10.1080/03003930.2010.506980>

GERUNOV, A. (2016). Financial Effects of Fiscal Transparency: A Critique. [A fiskális átláthatóság pénzügyi hatásai: egy kritika.] *Bulgarian Economic Papers*, 2016(1), p. 19, <http://www.bep.bg/p/papers.html>.

GIROUX, G., McLELLAND, A. J. (2003). Governance Structures and Accounting at Large Municipalities. [Kormányzási struktúrák és számvitel a nagyobb önkormányzatoknál.] *Journal of Accounting and Public Policy*, 22(3), pp. 203-230, [https://doi.org/10.1016/S0278-4254\(03\)00020-6](https://doi.org/10.1016/S0278-4254(03)00020-6)

GUILLAMÓN, M.-D., BASTIDA, F., BENITO, B. (2011). The Determinants of Local Government's Financial Transparency. [A helyi önkormányzatok pénzügyi átláthatóságát meghatározó tényezők.] *Local Government Studies*, 37(4), pp. 391-406, <https://doi.org/10.1080/03003930.2011.588704>

HAMEED, F. (2005). Fiscal Transparency and Economic Outcomes. [Fiskális átláthatóság és gazdasági eredmények.] A Nemzetközi Valutaalap munkadokumentuma, 225., <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2005/wp05225.pdf>, <https://doi.org/10.5089/9781451862447.001>

HEALD, D. (2006). Varieties of transparency. [Az átláthatóság fajtái.] In: Hood, C. – Heald, D. (szerk.), *Transparency: The Key to Better Governance? [Átláthatóság: A jobb kormányzás kulcsa?]*, Oxford University Press, Oxford, pp. 25-43, <https://doi.org/10.5871/bacad/9780197263839.003.0002>

HEEKS, R. (2005). E-Government as a Carrier of Context. [Az e-kormányzat mint összefüggéshordozó.] *Journal of Public Policy*, 25(1), pp. 51-74, <https://doi.org/10.1017/s0143814x05000206>

HEYNDELS, B., SMOLDERS, C. (1994). Source fiscal illusion at the local level: empirical evidence for the flemish municipalities. [A fiskális illúzió forrása helyi szinten: empirikus bizonyíték a flamand önkormányzatok esetében.] *Public Choice*, 80(3/4), pp. 325-338 <https://doi.org/10.1007/bf01053224>

JARMUZEK, M., POLGAR, E. K., MATOUSEK, R., HÖLSCHER, J. (2009). Fiscal Transparency in Transition Economics. [Fiskális átláthatóság az át-

meneti gazdaságtanban.] *Studies and Analyses* (328). http://www.case-research.eu/upload/publikacja_plik/11096266_sa328.pdf

JENSEN, M., W. MECKLING (1976). Theory of the Firm: Managerial Behaviour, Agency Costs and Ownership Structure. [A vállalat elmélete: vezetői magatartás, ügynöki költségek és tulajdonosi szerkezet.] *Journal of Financial Economics*. 3., pp. 305-360, [https://doi.org/10.1016/0304-405X\(76\)90026-X](https://doi.org/10.1016/0304-405X(76)90026-X)

JORDAN, M. M., YUSUF, J.-E., BERMAN, M., GILCHRIST, C. (2017). Popular Financial Reports as Fiscal Transparency Mechanisms: An Assessment Using the Fiscal Transparency Index for the Citizen User. [A népszerű pénzügyi beszámolók mint fiskális átláthatósági mechanizmusok: a fiskális átláthatósági mutató állampolgár felhasználók esetében történő alkalmazásával végzett felmérés.] *International Journal of Public Administration*, 40(8), pp. 625-636, <https://doi.org/10.1080/01900692.2016.1186175>

KOPITS, G., CRAIG, J., (1998). Transparency in government operations. [A kormányzati műveletek átláthatósága.] *IMF Occasional Paper*, 158. Washington, DC: Nemzetközi Valutaalap, <https://doi.org/10.5089/9781557756978.084>

KRAEMER, K., KING, J. L. (2006). Information Technology and Administrative Reform: Will e-Government be different? [Informatika és közigazgatási reform: az e-kormányzat más lesz?] *International Journal of Electronic Government Research*, 2(1), pp. 1-20, <https://doi.org/10.4018/jegr.2006010101>

KROTH, V. (2012). Subnational Budget Transparency: An Analysis of Ten Pilot Studies. [Szubnacionális költségvetési átláthatóság: tíz kísérleti tanulmány elemzése.] http://internationalbudget.org/wp-content/uploads/Subnational-Synthesis-Paper_final.pdf

LASWAD, F., FISHER, R., OYELERE, P. (2005). Determinants of voluntary Internet financial

reporting by local government authorities. [A helyi önkormányzati hatóságok önkéntes internetes pénzügyi beszámolását meghatározó tényezők.] *Journal of Accounting and Public Policy*, 24., pp. 101-121, <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2004.12.006>

LAWSON, A., ALVAREZ, G. (2013). International Budget Partnership : Synthesis Report on the piloting of the Subnational Open Budget Survey in Brazil, Indonesia and Tanzania. [Nemzetközi Költségvetési Partnerség: összefoglaló jelentés a Szubnacionális Nyitott Költségvetési Felmérés Brazíliában, Indonéziában és Tanzániában végzett kísérleti alkalmazásáról.] A FISCUS Public Finance Consultants (Egyesült Királyság) által a Nemzetközi Költségvetési Partnerség kapcsán benyújtott zárójelentés, http://internationalbudget.org/wp-content/uploads/IBP-Synthesis-Report-on-SN-OBS-Pilot-Surveys_final020714.pdf

LEE, D. S., MORETTI, E., BUTLER, M. J. (2004). Do voters affect or elect policies? Evidence from the US House. [Vajon a választók hatással vannak a szakpolitikákra vagy megválasztják azokat? Az USA Parlamentjének alsóházából származó bizonyítékok.] *The Quarterly Journal of Economics*, 119(4), pp. 807-859, <https://doi.org/10.1162/0033553041502153>

MA, L., WU, J. (2011). What Drives Fiscal Transparency? Evidence from Provincial Governments in China [Mi ösztönzi a fiskális átláthatóságot? Kína tartományi kormányzataiból származó bizonyítékok] (az SSRN 1807767 számú tudományos kiadványa). Rochester, NY: Social Science Research Network (Társadalomtudományi Kutatási Hálózat), <https://papers.ssrn.com/abstract=1807767>, <https://doi.org/10.2139/ssrn.1807767>

DE MELLO, L. R. (2004). Can Fiscal Decentralization Strengthen Social Capital? [Képes a fiskális decentralizáció erősíteni a társadalmi tőkét?] *Public Finance Review*, 32(1), pp. 4-35, <https://doi.org/10.1177/1091142103260699>

- MEYER, J. W., B. ROWAN. (1977). Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony. [Intézményesedett szervezetek: a formális struktúra mint mítosz és szertartás.] *American Journal of Sociology*, 83(2), pp. 340-363, <https://doi.org/10.1086/226550>
- MUÑOZ, L. A., BOLÍVAR, M. P. R. (2015). Determing Factors of Transparency and Accountability in Local Governments: A Meta-Analytic Study. [Az átláthatóság és elszámoltathatóság meghatározó tényezői a helyi önkormányzatoknál: egy metaanalitikai tanulmány.] *Lex Localis – Journal of Local Self-Government*, 13(2), pp. 129-160, [https://doi.org/10.4335/13.2.129-160\(2015\)](https://doi.org/10.4335/13.2.129-160(2015))
- OATES, W. E. (1991). On the nature and measurement of fiscal illusion: a survey. [A fiskális illúzió jellegéről és méréséről: egy felmérés.] In: W. E. Oates (szerk.) *Studies in Fiscal Federalism*. [Fiskális föderalizmus tanulmányok.] pp. 431-448
- OTT, K., BRONIĆ, M., PETRUŠIĆ, M. (2014). Budget transparency of Croatian counties, cities and municipalities in 2013/2014 [A horvát megyék, városok és települések költségvetési átláthatósága 2013/2014-ben], *Hírlevél*, 87. <https://doi.org/10.3326/nle.2014.87>
- PEISAKHIN, L., PINTO, P. (2010). Is transparency an effective anti-corruption strategy? Evidence from a field experiment in India. [Az átláthatóság eredményes korrupcióellenes stratégia? Egy Indiában végzett gyakorlati kísérletből származó bizonyítékok.] *Regulation & Governance*, 4(3), pp. 261-280, <https://doi.org/10.1111/j.1748-5991.2010.01081.x>
- PEREZ, C. C., RODRIGUEZ BOLIVAR, M. P., LOPEZ-HERNANDEZ, A. M. (2008). e-Government Process and Incentives for Online Public Financial Information. [Az online nyilvános pénzügyi információkhoz kapcsolódó e-kormányzati folyamatok és ösztönzők.] Online *Information Review*, 32(3), pp. 379-400, <https://doi.org/10.1108/14684520810889682>
- PINA, V., TORRES, L., ROYO, S. (2010). Is E-Government Promoting Convergence Towards More Accountable Local Governments? [Az e-kormányzat előmozdítja az elszámoltathatóbb helyi önkormányzatok irányába történő elmozdulást?] *International Public Management Journal*, 13(4). pp. 350-380, <https://doi.org/10.1080/10967494.2010.524834>
- PINTEA, M.-O., ACHIM, S. A., LACĂTUȘ, V. (2013). Transparency of local budgets in the Nord-West Region of Romania. [A helyi költségvetések átláthatósága Románia észak-nyugati régiójában.] A Nagyvárad Egyetem évkönyve. *Economic Sciences*, [Gazdaságtudományok.] 1., pp. 931-941, <http://steconomiceuoradea.ro/anale/volume/2013/n1/098.pdf>.
- PINTEA, M.-O. (2014). Transparency of local budgets in the Center Region of Romania. [A helyi költségvetések átláthatósága Románia központi régiójában.] *Review of Economic Studies and Research Virgil*, Madgearu, pp. 81-96
- PIOTROWSKI, S. J., VAN RYZIN, G. G. (2007). Citizen Attitudes Toward Transparency in Local Government. [A helyi önkormányzatok átláthatóságára irányuló állampolgári attitűdök.] *The American Review of Public Administration*, 37(3), pp. 306-323, <https://doi.org/10.1177/0275074006296777>
- POWELL, W. W., P. J. DiMAGGIO, szerk. (1991). *The New Institutionalism in Organizational Analysis*. [Új institucionalizmus a szervezeti elemzésben.] University of Chicago Press, Chicago, <https://doi.org/10.7208/chicago/9780226185941.001.0001>
- RODRÍGUEZ-BOLÍVAR, M. P., ALCAIDE-MUÑOZ, L., LÓPEZ HERNÁNDEZ, A. M. (2013). Determinants of Financial Transparency in Local Government. [A

pénzügyi átláthatóságot meghatározó tényezők a helyi önkormányzatban.] *International Public Management Journal*, 16(4), pp. 557-602, <https://doi.org/10.1080/10967494.2013.849169>

SCOTT, W. R. (1987). The Adolescence of Institutional Theory. [Az intézményi elmélet serdülőkkora.] *Administrative Science Quarterly*, 32(4), pp. 493-511, <https://doi.org/10.2307/2392880>

SEDMIHRADSKÁ, L. (2015). Budget Transparency in Czech Local Government. [Költségvetési átláthatóság a cseh helyi önkormányzatokban.] *Procedia Economics and Finance*, 25., pp. 598-606, [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)00774-1](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)00774-1)

SEDMIHRADSKÁ, L., HAAS, J. (2013). Budget Transparency and Fiscal Performance: Do Open Budgets Matter? [Költségvetési átláthatóság és fiskális teljesítmény: számítanak a nyitott költségvetések?] *ACTA VŠFS*, 7(2), pp. 109-122

SERRANO-CINCA, C., RUEDA-TOMAS, M., PORTILLO-TARRAGONA, P. (2008). Factors Influencing E-disclosure in Local Public Administrations. [A helyi közigazgatásokban az elektronikus közzételt befolyásoló tényezők.] 2008-03. munkadokumentum. Facultad de Ciencias Economicas y Empresariales: Universidad de Zaragoza, (2017. január 22.) <http://www.dteconz.unizar.es/DT2008-03.pdf>

SOL, D. A. del. (2013). The institutional, economic and social determinants of local government transparency. [A helyi önkormányzatok átláthatóságát meghatározó intézményi, gazdasági and társadalmi tényezők.] *Journal of Economic Policy Reform*, 16(1), pp. 90-107, <https://doi.org/10.1080/17487870.2012.759422>

STYLES, A., TENNYSON, M. (2007). The Accessibility of Financial Reporting of U.S. Municipalities on the Internet. [USA-beli önkormányzatok pénzügyi beszámolóinak hozzáférhe-

tősége az interneten.] *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*, 19(1), pp. 56-92, <https://doi.org/10.1108/jpbafm-19-01-2007-b003>

SUCHMAN, M. C. (1995). Managing Legitimacy: Strategic and Institutional Approaches. [A legitimitás kezelése: stratégiai és intézményi megközelítésmódok.] *Academy of Management Review*, 20(3), pp. 571-610, <https://doi.org/10.5465/amr.1995.9508080331>

TEKENG, Y. M. T., SHARAF, M. F. (2015). Fiscal Transparency, Measurement and Determinants: Evidence from 27 Developing Countries. [Átláthatóság, mérés és meghatározó tényezők: 27 fejlődő országból származó bizonyítékok.] *Journal of Economics and Political Economy*, 2(1), pp. 69-91

WEBER, M. (1978). The types of Legitimate Domination. [A törvényes uralom típusai.] In: G. Roth és C. Wittich, (szerk.) *Economy and Society*. [Gazdaság és társadalom.] Berkeley: *University of California Press*, pp. 212-254

WEHNER, J., DE RENZIO, P. (2013). Citizens, Legislators, and Executive Disclosure: The Political Determinants of Fiscal Transparency. [Állampolgárok, jogalkotók és végrehajtói közzététel: a fiskális átláthatóság politikai meghatározó tényezői.] *World Development*, 41., pp. 96-108, <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2012.06.005>

Določitev koeficientov razvitosti občin. (n.d.). Letöltve 2017. február 23-án, a következő weboldalról: http://www.mf.gov.si/si/delovna_podrocja/lokalne_skupnosti/izracuni/dolocitev_koeficientov_razvitosti_obcin/za_leti_2016_in_2017/

IBP (2013). Subnational Open Budget Survey Methodology. [Szubnacionális nyitott költségvetési felmérési módszertan.] http://internationalbudget.org/wp-content/uploads/SN-OBS_Methodology_final020514.pdf

IMF (2007). Manual on fiscal transparency [A fiskális átláthatóság kézikönyve] (2007). Washington DC: Nemzetközi Valutaalap, <http://www.imf.org/external/np/pp/2007/eng/101907m.pdf> [Utolsó hozzáférés: 2017. június 10.]

IMF (2014). The Fiscal Transparency Code. [Fiskális átláthatósági kódex.] <http://blog-pfm.imf.org/files/ft-code.pdf>

Közkidások és pénzügyi elszámoltathatóság (Public Expenditure and Financial Accountability)

keretrendszer. <https://pefa.org/content/pefa-framework>

OECD (2001). Az OECD költségvetési átláthatósággal kapcsolatos legjobb gyakorlatai. Párizs: Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD), <http://www.oecd.org/dataoecd/33/13/1905258.pdf>

Transparency of Local Budgets in the North-West Region of Romania. [A helyi költségvetések átláthatósága Románia észak-nyugati régiójában.] (2013). A Közgazdasági Tanszék évkönyve, (1), p. 931